

PEDAGOGIK FAOLIYATDA ICHKI VA TASHQI IMIDJ UYG‘UNLIGI

Yormatova Umida Anvarovna

Ustoz

O‘rinboyeva Diyora Xilollidin qizi

104-guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogik faoliyatda ichki va tashqi imidj tushunchalarining mazmun-mohiyati, ularning o‘zaro bog‘liqligi va uyg‘unligining ta’lim-tarbiya jarayonidagi ahamiyati yoritilgan. Ichki imidj pedagogning ma’naviy-axloqiy fazilatlari, kasbiy e’tiqodi va psixologik barqarorligini ifodalashi, tashqi imidj esa uning tashqi ko‘rinishi, nutq madaniyati va muloqot uslubi orqali namoyon bo‘lishi ilmiy asosda tahlil qilingan. Maqolada ichki va tashqi imidj uyg‘unligining pedagogik samaradorlik, kasbiy obro‘-e’tibor va ta’lim muassasasining ijobiy imidjini shakllantirishdagi o‘rni asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: pedagogik imidj, ichki imidj, tashqi imidj, pedagog shaxsi, kasbiy kompetensiya, pedagogik etika, muloqot madaniyati, ta’lim sifati.

Zamonaviy ta’lim tizimida pedagog shaxsiga bo‘lgan talablar sezilarli darajada oshib bormoqda. Bugungi kunda o‘qituvchi faqat bilim beruvchi mutaxassis emas, balki tarbiyachi, kommunikator va jamiyatda ijtimoiy namuna bo‘lib xizmat qiluvchi shaxs sifatida qaralmoqda. Shu sababli pedagogik faoliyatda ichki va tashqi imidj uyg‘unligi muhim pedagogik va psixologik ahamiyat kasb etadi. Imidj pedagogning kasbiy nufuzi, o‘quvchilar bilan munosabati, ta’lim sifati va tarbiyaviy ta’sir samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biridir.

Imidj tushunchasi shaxsning jamiyat tomonidan qanday qabul qilinishi, idrok etilishi va baholanishi bilan bog‘liq bo‘lib, pedagogik faoliyatda u o‘qituvchining kasbiy kompetensiyasi, ma’naviy qiyofasi, xulq-atvori va tashqi ko‘rinishining yagona tizimda namoyon bo‘lishini anglatadi. Pedagog imidji ikki asosiy tarkibiy qism — ichki va tashqi imidjdan tashkil topadi. Ichki imidj pedagogning ma’naviy-axloqiy fazilatlari, kasbiy e’tiqodi, mas’uliyati, empatiyasi, pedagogik takti, stressga chidamliligi va o‘z ustida ishlashga bo‘lgan intilishi bilan belgilanadi. Aynan ichki imidj pedagog faoliyatining ichki motivatsion asosini tashkil etib, uning ta’lim-tarbiyaviy qarorlarida hal qiluvchi rol o‘ynaydi.

Tashqi imidj esa pedagog shaxsining vizual va kommunikativ jihatdan namoyon bo‘ladigan tomonlarini qamrab oladi. Bunga pedagogning tashqi ko‘rinishi, kiyinish madaniyati, nutq madaniyati, ovoz ohangi, mimika va jestlari, muomala uslubi hamda

pedagogik etika va odob qoidalariga rioya qilishi kiradi. Tashqi imidj o'quvchilar, ota-onalar va hamkasblar bilan muloqotda birlamchi taassurotni shakllantiradi va pedagog shaxsiga nisbatan ishonch uyg'otishda muhim vosita hisoblanadi.

Pedagogik faoliyatda ichki va tashqi imidj o'zaro uyg'unlashgan holda namoyon bo'lgandagina pedagog shaxsi ishonchli, ta'sirchan va samarali bo'ladi. Agar pedagogning tashqi ko'rinishi va muomala madaniyati uning ichki qadriyatlarini bilan mos kelmasa, bu holat o'quvchilar va atrofdagilar tomonidan sun'iylik sifatida qabul qilinadi. Ichki va tashqi imidj uyg'unligi pedagogik jarayonda sog'lom psixologik muhitni yaratadi, kasbiy obro'-e'tiborni oshiradi, pedagogning o'z faoliyatidan qoniqishini kuchaytiradi hamda ta'lim muassasasining ijobiy imidjini shakllantirishga xizmat qiladi.

Mezonlar	Ichki imidj	Tashqi imidj
Mazmuni	Pedagogning ma'naviy-axloqiy dunyosi, kasbiy e'tiqodi va psixologik holati	Pedagog shaxsining tashqi ko'rinishi va muloqotda namoyon bo'lishi
Asosiy tarkibiy qismlar	Mas'uliyat, vijdonlilik, empatiya, pedagogik takt, motivatsiya	Kiyinish madaniyati, nutq, mimika, jest, muomala uslubi
Shakllanish manbai	Ichki tarbiya, kasbiy qadriyatlar, o'z-o'zini rivojlantirish	Ijtimoiy muhit, madaniyat, kasbiy etika talablari
Pedagog faoliyatiga ta'siri	Qaror qabul qilish, tarbiyaviy ta'sir, psixologik barqarorlik	Birlamchi taassurot, ishonch uyg'otish, kommunikativ samaradorlik
Barqarorlik darajasi	Nisbatan barqaror va uzoq muddatli	Nisbatan tez o'zgaruvchan
Uyg'unlikdagi roli	Tashqi imidjning tabiiy va samimiy bo'lishini ta'minlaydi	Ichki imidjni ochib beruvchi tashqi ifoda vazifasini bajaradi
Nomuvofiqlik oqibati	Sun'iylik, ichki kasbiy inqiroz	Ishonchsizlik, salbiy taassurot
Yakuniy natija	Kasbiy yetuklik va pedagogik mahorat	Ijtimoiy obro'-e'tibor va ijobiy qabul qilinish

Ichki va tashqi imidj uyg'unligining pedagogik-psixologik asoslari.

Pedagogik faoliyatda ichki va tashqi imidj uyg'unligi shaxs psixologiyasi va kasbiy faoliyat samaradorligi bilan chambarchas bog'liqdir. Ichki imidj pedagogning qadriyatlar tizimi, kasbiy motivatsiyasi va o'z kasbiga bo'lgan munosabatini aks ettiradi. Ushbu jihatlar mustahkam bo'lgan taqdirda, tashqi imidj tabiiy, ishonchli va barqaror tarzda namoyon bo'ladi. Aksincha, ichki imidj yetarli darajada shakllanmagan bo'lsa, tashqi ko'rinish qanchalik mukammal bo'lmasin, pedagogik jarayonda sun'iylik va masofadorlik yuzaga keladi.

Tashqi imidj esa pedagog shaxsining ichki holatini aks ettiruvchi “ko‘zgu” vazifasini bajaradi. Pedagogning nutq ohangi, yuz ifodasi, tana harakatlari va muloqot uslubi uning ichki emotsional holatini bevosita namoyon etadi. Psixologik tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, o‘quvchilar pedagogning so‘zidan ko‘ra ko‘proq uning xulq-atvori va emotsional holatiga e‘tibor qaratadilar. Shu sababli tashqi imidj ichki imidj bilan uyg‘unlashgandagina ta‘lim jarayonida ijobiy psixologik muhit shakllanadi.

Ichki va tashqi imidj uyg‘unligini ta‘minlash mexanizmlari.

Pedagogik faoliyatda imidj uyg‘unligini shakllantirish bir martalik jarayon emas, balki uzluksiz kasbiy rivojlanish natijasidir. Bu jarayonda pedagogning o‘z-o‘zini tahlil qilishi, refleksiya yuritishi va kasbiy xatolar ustida ishlashi muhim ahamiyatga ega. Pedagog o‘z ichki qadriyatlarini aniq anglab olgan sari, tashqi xulq-atvori ham tabiiy va izchil bo‘lib boradi. Bundan tashqari, nutq madaniyatini rivojlantirish, muloqot ko‘nikmalarini takomillashtirish va pedagogik etika me‘yorlariga rioya qilish tashqi imidjning ichki mazmun bilan moslashuvini kuchaytiradi.

Pedagogik amaliyotda uyg‘unlikning natijalari.

Ichki va tashqi imidj uyg‘unligi pedagogik amaliyotda bir qator ijobiy natijalarni yuzaga keltiradi. Jumladan, pedagog va o‘quvchi o‘rtasida ishonchga asoslangan munosabatlar shakllanadi, ta‘lim jarayonida ochiq muloqot muhitini yaratish imkoniyati kengayadi, pedagogning kasbiy obro‘si va nufuzi mustahkamlanadi. Shuningdek, bunday uyg‘unlik pedagogning kasbiy charchash (burnout) holatining oldini olishda ham muhim omil bo‘lib xizmat qiladi, chunki ichki qoniqish tashqi faoliyat bilan moslashadi.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik faoliyatda ichki va tashqi imidj uyg‘unligi zamonaviy pedagog shaxsining muhim mezonlaridan biridir. Ichki ma‘naviy yetuklik va tashqi madaniyatning o‘zaro mutanosibligi pedagogni haqiqiy professional darajasiga ko‘taradi, ta‘lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshiradi va jamiyatda pedagog kasbining nufuzini mustahkamlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Abduqodirov A. Pedagogik mahorat va o‘qituvchi imidji. — Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
2. Karimova V.M. Pedagogik psixologiya. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
3. Zunnunov A. Ta‘lim jarayonida shaxs va imidj muammolari. — Toshkent: Innovatsiya, 2021.
4. Slastenin V.A. Pedagogika. — Moskva: Akademiya, 2018.
5. Andreeva G.M. Ijtimoiy psixologiya. — Moskva: Aspekt Press, 2019.
6. Xoliqov A.A. Kasbiy kompetensiya va pedagog shaxsining rivoji. — Toshkent: Fan, 2022.

